

SAATEKS

Käesolev väljaanne on ilusaks järelkajaks, täienduseks ja kokkuvõtteks viimastel aastatel Eesti usuelus toimunud sündmustele. Esmase tõuke selleks andis Eesti Kirikute Nõukogu poolt korraldatud järjekordne sotsioloogiline küsitlus „Elust, usust ja usuelust 2015“, millega püüti saada selgust Eesti elanike usulises kuuluvuses ja millest tõukavana ilmus peagi mahukas kogumik „Kuhu lähed, Maarjamaa?“ (2016).

Samal, 2015. aastal tähistati laialdaselt – nii kirikute, organisatsioonide kui riigiasutuste osalusel – kaheksa sajandi möödumist siinsete alade nimetamisest Maarjamaaks. Seejärel, 2017. aastal, peeti veelgi suurejoonelisemalt, lausa rahvusvaheliselt reformatsiooni 500. aastapäeva. Seoses Eesti Vaberiigi 100. sünnipäevaga kuulutas Eesti Kirikute Nõukogu 2018. aasta nelipühadel välja teema-aasta „Eesti usk“, mis kestis 2019. aasta advendini.

Need sündmused innustasid süvenema meie rahva ajalukku ja folkloori, õigusloomesse ja vaimuloomingusse, küsima tänaste usuliste arengute kohta ja suunama pilku tulevikku. Peeti arvukalt erialaseid loenguid, korraldati konverentse ja näitusi, kirjutati artikleid, anti välja monograafiaid. Siinkohal tahan öelda suure tänu kõigile, kes panid nõnda käe Eesti usuelu ja selle uurimise adra külge, sealhulgas käesoleva kogumiku koostajale ja autoritele!

Iseenda ja ühiskonna usulise palge parem mõistmine on äärmiselt oluline. See aitab orienteeruda ajavaimu varjatud motiivides ja püüdlustes, leida oma sisemist kompassi. Milline tähendus ja tulemus on erinevatel religioossetel arusaamadatel traditsioonilistest kirikutest vabakogudusteni, vikaarkristlusest kvaasireligioonini, uuest vaimsusest võitleva ateismini? On ju religioon üks rahva identiteedi ja eneseteadvuse olulisi komponente.

Loodus ei salli tühja kohta. Seal, kus religiooni koherentsust loov teoloogiline, filosoofiline ja organisatsiooniline alus taandub, pääseb mõjule mitte ainult sünkretism, vaid ka poliitilis-ideoloogiliste liikumiste prentensioon omistada teatud väärtustele ja arusaamadele ainukehtivuse ja pühaduse üleinimlik oreool. Kiusatus omada religioosset autoriteeti ei valda üksnes usuinimesi.

Käesolev väljaanne pakub nii retrospektiivi kui perspektiivi. Huvi-
tava rakursi lisab võrdlus teiste riikide ja rahvaste, konkreetselt Soome ja
Tšehhiga. Usu ja elu seose aspektist on tähelepanuväärne usulise pöördu-
mise käsitus, mis avab religioosse kogemuse mõju mitte ainult usuletulnu
arusaamadele, vaid ka käitumisele ja eluhoiakule. Kogumik lisab põneva
akordi religiooni võimsale sümfooniale. Õnnistusrikast lugemist!

Andres Pöder
Eesti Kirikute Nõukogu president